

Sveriges goda ekonomi är inte bara alliansens förtjänst

Dagens Nyheter den 30 januari 2012

Det går bra för Sverige. Medan både EU och USA kämpar med betydande ekonomiska problem (både akuta och långsiktiga), vänder allt fler blickarna mot Sverige. Det senaste året har det publicerats hyllningsartiklar i både *The Economist* och *Washington Post*, och Anders Borg utsågs nyligen till Europas bästa finansminister av *Financial Times*.

En naturlig fråga att ställa sig i detta läge är så klart – varför går det bra för Sverige? Är det alliansens ekonomiska politik eller finansministerns personliga kompetens som är hemligheten? Eller är det någon svårdefinierad nordisk förklaringsfaktor som gör att Sverige klarar av saker som inte fungerar i andra länder? Den senare förklaringen har tidigare både Göran Persson och Internationella valutafonden (IMF) varit inne på, när de beskrivit Sverige genom att anspela på en humla, och missuppfattningen att humlan inte borde kunna flyga – men flyger ändå.

I dag publiceras vår bok "*Varför går det bra för Sverige?*" (Fores och bokförlaget Ivrig). Där går vi igenom en stor mängd aktuell forskning kring vad som förklarar tillväxt i rika länder. Vi menar att ingen av förklaringarna, att Sverige gynnas av någon specifik nordisk faktor eller att allt är den senaste regeringens förtjänst, leder tankarna rätt.

Den första hypotesen är lätt att bemöta: Sveriges goda ekonomiska utveckling startade långt innan alliansregeringen kom till makten. Den har pågått i snart 20 år, alltsedan vi tog oss ur den kraftiga kris som rådde 1991–93.

Den andra hypotesen – att det finns något paradoxalt eller oförklarligt med Sverige eller Norden – är svårare att avfärda. Norden är onekligen speciell i många avseenden. Men faktum är att det inte krävs någon nordisk exceptionalitet för att förklara den svenska ekonomiska utvecklingen. Det finns nämligen en betydligt enklare och mer trolig förklaring: Sveriges ökade tillväxttakt är en följd av att Sverige genomfört reformer av just det slag som enligt ekonomisk forskning borde gynna tillväxten.

Låt oss ge tre exempel.

För det första: På 1970- och 80 talet hade Sverige hög och ganska varierande inflationstakt. Nu har inflationen i stället varit låg och stabil i snart 20 år.

För det andra: Medan Sverige runt 1980 var en sluten och reglerad ekonomi, är Sverige i dag ett synnerligen öppet, exportdrivet och konkurrensinriktat land.

För det tredje: När 1980-talets högkonjunktur kulminerade var Sveriges skattekvot 56 procent. I dag är den 10 procentenheter lägre. Dessutom har strukturen i skattesystemet förändrats på flera viktiga sätt, inte minst genom 1990 års skattereform. Regelrätta vita anställningar lönar sig numera betydligt bättre än när Sveriges skattesystem var som sämst i detta avseende.

Dessa tre förändringar är stora jämfört med vad som skett i andra länder, och de är samtliga exempel på reformer som i forskningen visats hänga samman med ökad ekonomisk tillväxt.

Hur stor roll spelar dessa reformer för tillväxten uttryckt i siffror? Det är svårt att säga. Men om de värden som anges i de nyaste studierna skulle användas för att besvara frågan, kan exempelvis konstateras att OECD-länder med 10 procentenheter högre skattekvot i genomsnitt har en halv till en procentenhet lägre årlig tillväxttakt, även när en rad andra faktorer beaktats. Minst lika viktiga tycks minskad inflation och ökad export vara för tillväxten.

Dessa skattningar bygger på genomsnitt, och det ska understrykas att spridningen mellan länder är stor. Alla skatter har inte samma tillväxthämmande effekt, alla skadas inte lika mycket av inflation – och så vidare.

Vår sammantagna bedömning är ändå att Sverige genomfört så många och så långtgående förändringar i tillväxtfrämjande riktning att dessa utgör den viktigaste delen i svaret på frågan om varför det går bra för Sverige. Detta är viktigt, eftersom det lär oss att vi i dag skördar frukterna av reformer som genomfördes för länge sedan, i vissa fall för över 20 år sedan.

Slutsatsen är att det vore olyckligt om de ekonomiska framgångarna leder till att reformarbetet stannar av. Det är nu vi kan lägga grunden för att det ska gå bra även i framtiden. Många tänkbara reformområden återstår. Sverige har fortfarande betydande problem på arbetsmarknaden, vilket bland annat syns i den svaga sysselsättningen för ungdomar och utrikesfödda.

En bättre fungerande arbetsmarknad och lägre arbetslöshet är inte bara viktigt i sig, det är också en förutsättning för att vi i framtiden ska kunna ta hand om de äldre. På 2020- och 2030- talet kommer fyrtiotalisterna att vara mellan 80 och 90 år, och kvoten mellan antalet människor i arbetsför ålder och antalet äldre kommer inte att vara lika gynnsam som nu. Försummar vi reformer i dag, går det i framtiden ut över de äldre, deras barn, de anställda i äldreomsorgen och framtidens skattebetalare.

Särskilt viktigt är reformer som ökar drivkrafterna att starta och expandera framtidens företag, kombinerat med att vi bygger moderna trygghetssystem där den enskildes trygghet i mindre utsträckning än i dag knyts till den nuvarande anställningen. Utan sådana reformer kommer regeringens idé om arbetslinjen och ”jobb före bidrag” knappast att kunna förverkligas annat än under ett mycket starkt konjunkturläge.

Vi har alla ett intresse av att det går bra för Sverige även i framtiden. Att säkerställa detta kräver reformer redan i dag.

Andreas Bergh, fil dr, Institutet för Näringslivsforskning och Lunds universitet

Magnus Henrekson, professor och vd, Institutet för Näringslivsforskning